

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
Rikosprosessi/
Rikoksentorjunta ja seuraamukset

Pöytäkirja

7.4.2025

Sakkomenettelyn uudistamistyöryhmä 5. kokous

Aika 25.3.2025 klo 13:00–15:30

Paikka kh. Labor, Meritullinkatu 10 & Teams

Osallistujat Juho Martikainen, OM, puheenjohtaja
Hanna Leivo, OM, sihteeri
Anni Haikarainen, OM, sihteeri
Jari Pajunen, SM
~~varajäsen Heidi Kankainen, SM~~
Sakari Haataja, ORK
~~varajäsen Maiju Harju, ORK, Teams~~
Konsta Arvelin, Poha
~~varajäsen Olga Larinkari, Poha~~
~~Antti Sundberg, SY~~
Ollipekka Toivanen, SY
Krista Soukola, TIV
Tea Rantanen, HelKO
Markus Paljakka, Raja
~~varajäsen Kari Kettunen, Raja~~
Camilla Söderman-Kylänpää, Tulli, Teams
varajäsen Petri Kivelä, Tulli
Pekka Ylikoski, AA-liitto, Teams
~~varajäsen Björn Boucht, AA-liitto~~

1. Soveltamisalan laajentaminen

Kokous avattiin kello 13.00.

Käytiin jatkokeskustelua soveltamisalan laajentamisvaihtoehtoista taustamateriaalin pohjalta. Soveltamisalan laajentamisvaihtoehtoina käsiteltiin enimmäisrangaistuksen nostamista 1 vuoteen 6 kuukauteen vankeutta, 1

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

vuoteen 6 kuukauteen vankeutta lisättynä tietyillä kahden vuoden enimmäisrangaistuksen rikosnimikkeillä tai kahteen vuoteen vankeutta. Todettiin, että soveltamisalan ulkopuolelle tulee joka tapauksessa rajata tietyjä rikosnimikkeitä niiden taustalla olevien suojeltavien oikeushyvien vuoksi. Laajennettuun soveltamisalaan tulisi saada mukaan erityisesti niitä rikosnimikkeitä, joissa ilmenee massarikollisuutta ja joita tyypillisesti sovitetaan sakolla. Kannatettiin nykyisen lain mukaisten rajausten säilyttämistä, joiden mukaan menettelyssä ei voida käsitellä virka- tai sotilasrikoksia tai merioikeusasioita.

Kannatettiin soveltamisalan kategorista laajentamista kahden vuoden enimmäisrangaistuksella säädettyihin tekoihin. Laajennetun soveltamisalan asiat ratkaistaisiin sakkomenettelyssä syyttäjän toimesta, joka on totunut tekemään harkintaa muun muassa rangaistuslajin valinnasta. Käytiin keskustelua rangaistuslajin valintaan liittyvien tekijöiden kuten rikosrekisterein selvittämistä poliisissa ja syyttäjällä. Todettiin, että asiaa käsitellään vielä tarkemmin menettelysäännösten yhteydessä.

Edelleen huomioitiin, että asian tulee aina olla yksinkertainen ja selvä, mikä rajoittaa itsessään menettelyssä käsiteltäviä asioita. Kannatettiin asian yksinkertaisuuden ja selvyyden ohella sellaisen lisäkritterin ottamista sakkomenettelyn soveltamisalaa koskevaan yleissäännökseen, jonka mukaan yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti teosta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa. Lisäkritterin muotoilu täsmentyy jatkovalmistelussa.

Soveltamisalaa laajennettaessa on kuitenkin huomioitava, että kahden vuoden rangaistusmaksimilla säädettyihin tekoihin sisältyy joitakin sellaisia tulkinnanvaraisempia rikosnimikkeitä, jotka eivät käytännössä todennäköisesti tulisi soveltumaan sakkomenettelyyn. Todettiin, että valmistelua jatketaan siitä näkökulmasta, että soveltamisalaa laajennettaisiin enimmäisrangaistukseltaan kahden vuoden vankeusrangaistuksella säädettyihin tekoihin, rajaten kuitenkin soveltamisalan ulkopuolelle tietyt rikosnimikkeet niiden taustalla olevien oikeushyvien suojaamiseksi.

2. Alaikäiset epäillyt sakkomenettelyssä

Keskusteltiin alaikäisten osalta soveltamisalan mahdollisesta laajentamisesta tai säilyttämisestä nykyisellään. Todettiin, että nykyinen sakkomenettelyn soveltamisala on katsottu myös alaikäisten kohdalla hyväksyttäväksi, mutta mikäli soveltamisalaa laajennettaisiin, tulee tätä arvioida muun muassa lapsidirektiivin velvoitteiden ja oikeusturvan näkökulmista.

Nostettiin esille, että alaikäisen epäillyn asian käsitlemistä nykyisen sakkomenettelysääntelyn nojalla ei voida pitää lapsen edun näkökulmasta toimivana. Asiaa voitaisiin tarkastella uudelleen siten, tulisiko esimerkiksi ilmoitusvelvollisuus huoltajille ja huoltajien osallistumisoikeus menettelyyn laajentaa koskemaan aina alaikäisen asian käsittelyä nykyisenkin soveltamisalan piirissä. Myös sosiaaliviranomaisen osallistumisoikeutta menettelyyn pidettiin kannatettavana. Asian nopeampi käsittely sakkomenettelyssä verrattuna tuomioistuinprosessiin on erityisesti alaikäisten kannalta puoltava tekijä sakkomenettelyn käytölle, kunhan oikeusturvatakeista huolehditaan.

Todettiin, että tehdään vielä jatkoselvitystä edellytyksistä laajentaa soveltamisalaa alaikäisten kohdalla.

3. Asianomistajan suostumus

Käytiin jatkokeskustelua asianomistajan suostumuksesta ja korvausvaatimusten käsittelymahdollisuudesta sakkomenettelyssä. Päätettiin säilyttää asianomistajan suostumus sakkomenettelyn soveltamisen edellytyksenä ja selvittää edelleen korvausvaatimuksen käsittelyä sakkomenettelyssä ja mm. vaatimuksen riidattomuuden vaatimusta.

Sovittiin, että hankitaan lisätietoa syistä, joiden vuoksi asianomistaja ei anna suostumustaan sakkomenettelyyn sekä siitä, kuinka usein syyttäjät ajaa ns. sakkoasioissa asianomistajan korvausvaatimusta tuomioistuimissa. Keskusteltiin lisäksi lyhyesti päihdetutkimuskustannusten käsittelystä sakkomenettelyssä.

4. Muut asiat

Puheenjohtaja kertoi, että professori Vuorenpää tulee kuultavaksi työryhmään vasta toukokuun kokoukseen.

Seuraava kokous pidetään torstaina 28.4.2025 klo 13.00–15.30.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:35.